

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2019. gada 28. martā
(OR. en)

5643/19

ECOFIN 54
UEM 18
SOC 38
EMPL 31
COMPET 60
ENV 67
EDUC 22
RECH 47
ENER 31
JAI 49

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: PADOMES IETEIKUMS par eurozonas ekonomikas politiku

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

par eurozonas ekonomikas politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 136. pantu saistībā ar 121. panta 2. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību¹, un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

tā kā:

- (1) Eurozonā jau sesto gadu pēc kārtas ir konstatējama nepārtraukta ekonomikas izaugsme, un negatīvā izlaides starpība samazinās. Tomēr perspektīvu ietekmējošie riski palielinās, un ir sagaidāms, ka izaugsme būs mērena. Potenciālā izaugsme joprojām ir zema salīdzinājumā ar pēdējās desmitgadēs reģistrētajiem līmeņiem, un atšķirības starp valstīm vēl aizvien pastāv, kam par iemeslu ir ievērojamās atšķirības starp dažādu dalībvalstu ekonomikas noturības rādītājiem. Reālās algas pieaugums joprojām ir mērens un atpaliek no ražīguma izmaiņām. Nominālās algas pieaugums un pamatinflācija palielinās līdztekus pastāvīgam nodarbinātības pieaugumam, tomēr dažās dalībvalstīs vēl aizvien ir reģioni, kas saskaras ar nepilnīgu darbaspēka izmantošanu vai augstu bezdarba līmeni, savukārt citās dalībvalstīs nav pietiekama darbaspēka piedāvājuma. Pēdējo piecu gadu laikā eurozonā ir panākts liels tekošā konta pārpalikums, ko nodrošināja eurozonas eksporta dinamika un uzlabota konkurētspēja eurozonā, tomēr attiecībā uz ārējiem faktoriem atšķirības starp valstīm joprojām ir ievērojamas. Dalībvalstīs, kurās ilgstoši bija liels ārējais deficīts, joprojām ir lielas negatīvās neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas, kas rada neaizsargātību, jo tās parasti atspoguļo to, ka šajās dalībvalstīs ir liels privātā sektora vai valsts parāds. Kā noteikts brīdināšanas mehānisma ziņojumā par 2019. gadu, ko Komisija pieņēma 2018. gada 21. novembrī, lai eurozonā sekmīgi atjaunotu līdzsvaru, ļoti svarīgs ir pienācīgs aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas temps, izaugsmei un inflācijai labvēlīga vide un nepārtrauktas reformas ražīguma palielināšanai. Svarīga ir arī labvēlīga pieprasījuma dinamika, turklāt līdzsvara atjaunošanu sekmētu arī dalībvalstis ar lieliem pārpalikumiem, ja tās stiprinātu apstākļus, kas labvēlīgi algu pieaugumam, vienlaikus ņemot vērā sociālo partneru lomu, kā arī publiskā sektora un privātā sektora ieguldījumiem.

- (2) Lai palielinātu ilgtermiņa izaugsmes potenciālu un pārvarētu atšķirības starp valstīm un reģionālās atšķirības, vēl vairāk ir jāpaaugstina līdzdalība darba tirgū un ir vajadzīgas izaugsmi veicinošas strukturālās reformas, kā arī ieguldījumi materiālos un nemateriālos aktīvos ražīguma un inovācijas palielināšanai, jo īpaši tajās dalībvalstīs, kuru izaugsmes potenciāls ir viennozīmīgi zemāks par eurozonas vidējo rādītāju. Tas ir svarīgi, lai eurozonā stiprinātu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju.
- (3) Lai nodrošinātu stabilu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, izšķiroša ir konsekvence un līdzsvars eurozonas makroekonomikas politikas pasākumu kopumā, kas ietver arī monetāro, fiskālo un strukturālo politiku. Eiropas Centrālā banka pēdējos gados ir izmantojusi netradicionālus monetārās politikas instrumentus, lai inflācijas rādītājus no jauna novirzītu līmenī, kas tuvs ECB vidēja termiņa inflācijas mērķim, vienlaikus veicinot izaugsmi un jaunu darbvietu radīšanu. Ir jāīsteno pienācīgi diferencēta fiskālā politika un galvenā uzmanība jāpievērš strukturālajām reformām, lai īstermiņā un ilgtermiņā turpinātu atbalstīt izaugsmi.

- (4) Lai stiprinātu eurozonas un tās dalībvalstu fiskālo stabilitāti, ir vajadzīga diferencēta politika valstu līmenī, pilnībā ievērojot Stabilitātes un izaugsmes pakta un ņemot vērā fiskālo telpu un blakusietekmi uz citām valstīm. Pareizai ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) darbībai būtiska ir valstu fiskālās politikas koordinācija, pamatojoties uz kopējiem fiskāliem noteikumiem. Kopējie fiskālie noteikumi ir vērsti uz to, lai panāktu parāda atmaksājamību valstu līmenī, vienlaikus dodot iespēju veikt makroekonomikas stabilizēšanu. 2015.–2018. gadā eurozonas fiskālā nostāja vidēji saglabājās visumā neitrāla, un Komisijas prognozes liecina, ka 2019. gadā tā kļūs nedaudz ekspansīva, neraugoties uz to, ka izlaide ir virs potenciāla. Fiskālo rezervju atjaunošana ir īpaši svarīga tajās dalībvalstīs, kurās valsts parāda līmenis vēl aizvien ir augsts. Tas arī samazinātu šo dalībvalstu neaizsargātību pret satricinājumiem un ļautu panākt to, ka nākamajā lejupslīdē automātiskie stabilizatori darbojas pilnīgi. Palielinot publiskā sektora ieguldījumus (jo īpaši dalībvalstīs ar fiskālo telpu un zemu publiskā sektora ieguldījumu līmeni), tiek atbalstīta izaugsme un līdzsvara atjaunošana.

- (5) Strukturālās reformas fiskālajā jomā joprojām ir izšķiroši svarīgas tam, lai uzlabotu fiskālo stabilitāti un stiprinātu ekonomikas izaugsmes potenciālu. Labāk funkcionējošas valstu fiskālās sistēmas, labi pārvaldītas tēriņu pārbaudes, kā arī iedarbīgs un pārredzams publiskais iepirkums var uzlabot publiskā sektora izdevumu efektivitāti un iedarbīgumu un fiskālās politikas ticamību. Uzlabojumi valstu budžetu struktūrā (gan attiecībā uz ieņēmumiem, gan izdevumiem), tostarp resursu novirzīšana uz ieguldījumiem, ļautu ilgtermiņā palielināt publisko budžetu ietekmi uz izaugsmi un paaugstināt ražīgumu. Lai nodokļu sistēmas padarītu efektīvākas un taisnīgākas, būtiski ir vienkāršot un modernizēt nodokļu sistēmas un novērst krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu, piemēram, veicot pret agresīvu nodokļu plānošanu vērstus pasākumus. Lai uzlabotu komercdarbības vidi eurozonā un dalībvalstu ekonomikās un to noturību, ir būtiski nodrošināt, ka nodokļu sistēmas ir labvēlīgas vienotā tirgus padziļināšanai un veicina konkurenci starp uzņēmumiem. Svarīga loma šajos centienos būtu kopējai konsolidētajai uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzei.

- (6) Darba tirgus un preču tirgus strukturālās un institucionālās iezīmes, kā arī labi funkcionējošas valsts pārvaldes iestādes ir svarīgi faktori eurozonas dalībvalstu noturības nodrošināšanā. Noturīgas ekonomikas struktūras neļauj satricinājumiem nozīmīgi un ilgstoši ietekmēt ienākumus un darbaspēka piedāvājumu. Šīs struktūras var atvieglot fiskālās un monetārās politikas darbību un ierobežot atšķirības, radot ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei labvēlīgus apstākļus. Strukturālo reformu, jo īpaši to, kuras paredzētas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, labāka koordinācija un īstenošana var radīt pozitīvu blakusietekmi dalībvalstu vidū un pastiprināt pozitīvo ietekmi visā eurozonā. Reformas, kas palielina konkurenci preču tirgos, veicina resursu efektivitāti un uzlabo komercdarbības vidi un iestāžu kvalitāti (jo īpaši tiesu sistēmas efektivitāti), kā arī sekmē ekonomikas noturību eurozonā un dalībvalstīs. Vienotais tirgus ir kļuvis par svarīgu dzinējspēku, kas stimulē izaugsmi un konvergenci starp dalībvalstīm, un tas joprojām ir ievērojams neizmantots potenciāls, un ir jāgūst panākumi, lai šo tirgu padziļinātu (jo īpaši pakalpojumu, digitālo pakalpojumu, enerģētikas un transporta jomā), laikus nodrošinot tiesību aktu īstenošanu un labāku izpildi.

- (7) Eiropas sociālo tiesību pīlārā ir izklāstīti 20 principi par to, kā veicināt vienlīdzīgas iespējas un piekļuvi darba tirgum, taisnīgus darba apstākļus un sociālo aizsardzību un iekļaušanu. Reformas, kas sekmē līdzdalību darba tirgū, sniedz atbalstu veiksmīgai statusa maiņai darba tirgū, veicina kvalitatīvu darbvietu radīšanu un samazina darba tirgus segmentāciju, var palīdzēt stimulēt iekļaujošu izaugsmi, uzlabot ekonomikas noturību un automātisko stabilizāciju, mazināt nevienlīdzību, risināt nabadzības un sociālās atstumtības jautājumus un palīdzēt tikt galā ar mainīgai ekonomikai aktuālajiem izaicinājumiem. Individualizēts atbalsts darba meklējumos, apmācībā un pārkvalifikācijā var palīdzēt iedarbīgi un laikus iesaistīt bezdarbniekus. Piekļuve augstas kvalitātes izglītībai un apmācībai visas dzīves laikā ir ļoti svarīga, un tās nodrošināšanai ir vajadzīgi pienācīgi ieguldījumi cilvēkkapitālā un prasmēs, jo īpaši mazkvalificētu personu gadījumā. Šādas reformas un ieguldījumi vidējā termiņā un ilgtermiņā uzlabo nodarbināmību, inovāciju un ražīgumu un palielina algas, paaugstinot eurozonas noturību un veicinot sociālo iekļaušanu un mobilitāti dalībvalstīs un visā eurozonā. Nodokļu slogs eurozonā ir samērā augsts un vērsts uz darbaspēku; nodokļu novirzīšana no darbaspēka uz tādām nodokļu bāzēm ar mazāku negatīvo ietekmi uz izaugsmi kā, piemēram, īpašuma, patēriņa vai vides nodokļi, varētu stiprināt darbaspēka piedāvājumu un pieprasījumu. Ar tiesību aktiem nodarbinātības aizsardzības jomā jāparedz taisnīgi un pienācīgi darba apstākļi visiem strādājošajiem, jo īpaši ņemot vērā to, ka izveidojas jauni nodarbinātības veidi un jauni līgumu veidi, kas paver jaunas iespējas, tomēr rada arī problēmas saistībā ar darbvietas drošību un sociālās aizsardzības segumu.

Arī iedarbīgas un ilgtspējīgas sociālās aizsardzības sistēmas ir izšķiroši svarīgas tam, lai nodrošinātu pienācīgus ienākumus un kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību. Lai veicinātu dalību darba tirgū, būtiska nozīme ir arī pensiju reformām un darba un privātās dzīves līdzsvarošanas politikai. Nevajadzīgi ierobežojumi attiecībā uz darbvietu, nozaru un ģeogrāfisko mobilitāti var kavēt pārvietošanos atsevišķās dalībvalstīs un arī visā eurozonā. Izšķiroša nozīme ir sociālo partneru iesaistei nodarbinātības un sociālās jomas lietās un saistītajās ekonomikas reformās.

- (8) Kaut arī kopš krīzes ir palielinājusies eurozonas finanšu nozares stabilitāte, joprojām ir risināmi neaizsargātības jautājumi. Privātā sektora parādu līmenis vēl aizvien ir augsts, un nodokļu sistēmām joprojām ir raksturīgi stimuli aizņemties. Būtisks valsts obligāciju ienesīguma pieaugums varētu mazināt banku kapitālu, kas savukārt varētu izraisīt negatīvu blakusietekmi visā eurozonā. Vajadzība pielāgot banku komercdarbības modeļus, zemās procentu likmes un arvien sīvākā konkurence, ko rada citi finansējuma veidi, turpinās ietekmēt banku rentabilitāti. Riska mazināšanā ir gūti noturīgi panākumi, konkrēti – ir samazināti ienākumus nenesošie aizdevumi (INA) un pastiprinātas minimuma prasības pašu kapitālam un atbilstīgajām saistībām. Tomēr turpmāki ilgstoši centieni ir vajadzīgi attiecībā uz to valstu mērogā konstatējamo INA īpatsvaru, kas joprojām ievērojami pārsniedz eurozonas vidējo rādītāju. Komisija 2018. gada martā iepazīstināja ar riska samazināšanas pasākumu kopumu, ar kuru palīdzētu risināt ar atlikušajiem INA saistītās problēmas un nepieļaut INA uzkrāšanos nākotnē. Turpmākiem risku samazināšanas un attiecīgi risku dalīšanas nodrošināšanas panākumiem būtisks ir 2016. gada novembra banku nozares tiesību aktu kopums, ar ko, saglabājot Padomes kompromisā panākto līdzsvaru, tiecas vēl vairāk samazināt riskus, īstenojot starptautiski atzītas normas attiecībā uz kapitāla rezervēm, saistību subordināciju un banku likviditāti.

Pēc nopietnajiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas noteikumu pārkāpumiem Komisija ierosināja pasākumus, ar kuriem pastiprināt Eiropas Banku iestādes lomu, kā arī uzraudzības sadarbību, lai uzlabotu normatīvā regulējuma prasību izpildes nodrošināšanu šajā jomā. Banku savienības izveidē ir gūti ievērojami panākumi, tostarp ar neseno vienošanos par kopīga atbalsta mehānisma īstenošanu attiecībā uz vienoto noregulējuma fondu, tomēr tā joprojām nav pabeigta. Banku savienības spēju saraut saikni starp bankām un valstīm kavē tas, ka pastāv ierobežojumi attiecībā uz pašreizējo struktūru likviditātes nodrošināšanai noregulējumā un ka nav kopējas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas un kopīga atbalsta mehānisma attiecībā uz vienoto noregulējuma fondu.

- (9) Lai nostiprinātu EMS struktūru, prioritārā kārtā ir jāpabeidz banku savienības un kapitāla tirgu savienības izveide, tomēr ir jārīkojas arī saistībā ar visiem pārējiem elementiem, kas izklāstīti Eurosamita 2018. gada 14. decembra paziņojumā. Komisija 2017. gada decembrī un 2018. gada maijā publicēja vairākus priekšlikumus, kuros izklāstīti turpmākie pasākumi EMS izveides pabeigšanai, tostarp par Eiropas Investīciju stabilizācijas funkciju un Reformu atbalsta programmu (ierosināta daudzgadu finanšu shēmas ietvaros). Priekšlikumu pamatā ir 2017. gada maijā publiskotais pārdomu dokuments par EMS padziļināšanu un Piecu priekšsēdētāju 2015. gada jūnija ziņojums. 2018. gada 13. un 14. decembra Eurosamitā tika pieņemti lēmumi par banku savienību un ESM turpmāko attīstību; attiecībā uz ESM vadītāji Eurosamitā vienojās, ka tas – vēlākais pārejas posma beigās – nodrošinās vienotā noregulējuma fonda (VNF) kopīgo atbalsta mehānismu.

Pamatojoties uz darbības nosacījumiem, ko vadītāji apstiprināja Eurosamitā, darbs turpināsies, lai sagatavotu vajadzīgos grozījumus ESM līgumā (tostarp par VNF kopīgo atbalsta mehānismu). Atbalsta mehānisms tiks ieviests agrāk, ja būs gūti pietiekami panākumi riska samazināšanā, kurus izvērtēs 2020. gadā. 2019. gada pirmajā pusē darbs turpināsies, konkrēti – izveidojot augsta līmeņa darba grupu Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas (ENAS) jautājumos un turpinot darbu pie struktūras likviditātes nodrošināšanai noregulējumā. Turpināsies arī darbs, lai izveidotu struktūru, īstenošanas kārtību un grafiku budžeta instrumentam, kas paredzēts eurozonas un – brīvprātīgā kārtā – dalībvalstu, kas nav eurozonas dalībnieces, bet kas piedalās valūtas kursa mehānismā (VKM II), konverģencei un konkurētspējai. Vienošanās par instrumenta iezīmēm tiks panākta 2019. gada jūnijā. Instrumentu pieņems saskaņā ar likumdošanas procedūru, kas paredzēta Līgumos, un pamatojoties uz attiecīgo Komisijas priekšlikumu, ko vajadzības gadījumā grozīs. Visas šīs reformas varētu palīdzēt stiprināt euro starptautisko lomu, padarot to samērīgāku ar eurozonas nozīmīgumu pasaules ekonomikā un finansēs. Ir svarīgi šīs reformas apspriest atklātā un pārredzamā veidā attiecībā uz dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, pilnībā ņemot vērā Savienības iekšējo tirgu.

- (10) Par šā ieteikuma nodarbinātības un sociālajiem aspektiem ir notikušas konsultācijas ar Nodarbinātības komiteju un Sociālās aizsardzības komiteju,

AR ŠO IESAKA eurozonas dalībvalstīm individuāli un kolektīvi Eurogrupā laikposmā no 2019. līdz 2020. gadam veikt turpmāk minētos pasākumus.

1. Padziļināt vienoto tirgu, uzlabot komercdarbības vidi un iestāžu kvalitāti un veikt noturību stiprinošas preču tirgus un pakalpojumu tirgus reformas. Samazināt ārējo parādu un veikt reformas, lai uzlabotu konkurētspēju, šajā nolūkā jo īpaši stimulējot ražīgumu eurozonas dalībvalstīs ar tekošā konta deficītu vai lielu ārējo parādu, un nostiprinātu apstākļus, kas labvēlīgi algu pieaugumam, ņemot vērā sociālo partneru lomu. Īstenot pasākumus, kuri veicina ieguldījumus eurozonas dalībvalstīs ar lielu tekošā konta pārpalikumu.
2. Politikas veidošanā pilnā mērā ievērojot Stabilitātes un izaugsmes paktu, atbalstīt publiskā sektora un privātā sektora ieguldījumus un uzlabot publisko finanšu kvalitāti un struktūru. Atjaunot fiskālās rezerves, jo īpaši eurozonas dalībvalstīs, kurās ir augsts valsts parāda līmenis. Atbalstīt un īstenot ES darbības, ar ko vēršas pret agresīvu nodokļu plānošanu.
3. Novirzīt nodokļus no darbaspēka un stiprināt izglītības un apmācības sistēmas un ieguldījumus prasmēs. Uzlabot tādas aktīvas darba tirgus politikas iedarbīgumu, kura sniedz atbalstu veiksmīgai statusa maiņai darba tirgū. Visā eurozonā veicināt kvalitatīvu darbvietu radīšanu un novērst darba tirgus segmentāciju. Nodrošināt adekvātas un ilgtspējīgas sociālās aizsardzības sistēmas.

4. Sagatavot darbam VNF atbalsta mehānismu un to veikt agrāk, ja būs gūti pietiekami panākumi riska samazināšanā. Turpināt darbu pie ENAS, jo īpaši izveidojot augsta līmeņa darba grupu. Stiprināt Eiropas regulējuma un uzraudzības sistēmu. Turpināt meklēt risinājumus, lai novērstu ierobežojumus pašreizējā struktūrā likviditātes nodrošināšanai noregulējumā. Sekmēt privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara pienācīgu samazināšanu. Turpināt ātri mazināt ienākumus nenesošu aizdevumu apmēru eurozonā un nepieļaut šādu aizdevumu uzkrāšanos, tai skaitā nodokļu jomā izskaužot stimulus aizņemties. Gūt vērienīgus panākumus kapitāla tirgu savienības jomā.
5. Panākt ātru progresu EMS padziļināšanā, pamatojoties uz 2018. gada 14. decembra Eurosamīta paziņojumu, un to darīt arī ar perspektīvu stiprināt euro starptautisko lomu, ņemot vērā Komisijas priekšlikumus un dalībvalstu iniciatīvas, vienlaikus pilnībā ievērojot Savienības iekšējo tirgu un darbības veicot atklātā un pārredzamā veidā attiecībā uz dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*